WIARUS POLSKI.

Wychodzi na wtorek, czwartek i sobotę z dodatkiem religijnym p. t.: „Nauka Katolicka“ i z dodatkiem humorystyczno-satyrycznym p. t. „Zwierciadło.“ Przedpłata kwartalna na poczcie i u listowych wynosi 1 mr. 50 fen., a z odnoszeniem do domu 1 mr. 75 fen. „Wiarus Polski“ zapisany jest w cenniku pocztowym pod literą T. nr. 117. — W księgarni w Bochum 1 mr. 25 f. a z odnoszeniem do domu 1 mr. 75 fen.

MÓDL SIĘ I PRACUJ!

Za inseraty płaci się za miejsce rządka drobnego druku 15 fen., a za ogłoszenia zamieszczone przed inseratami 40 fen. Kto często ogłasza otrzyma odpowiedni opust czyli rabat. Za tłómaczenie z obcych języków na polski nic się nie płaci. Listy do Redakcyi, Drukarni i Księgarni należy opłacić i podać w nich dokładny adres piszącego. Rękopisów się nie zwraca. Nazwisk korespondentów bez ich upoważnienia nie wskazuje się.

Nr. 134. Bochum, czwartek, 10 listopada 1898. Rok 8.

Redakcya, Drukarnia i Księgarnia znajduje się przy Maltheserstrasse 17a na dole. — Adres: Wiarus Polski, Bochum.

Rodzice polscy! Uczcie dzieci swe mówić, czytać i pisać po polsku! Nie jest Polakiem, kto potomstwu swemu zniemczyć się pozwoli!

Braterstwo socyalistyczne.

Jeżeli socyaliści mówią o wolności, równości i braterstwie, to tak słodko, jakby buzie mieli pełne miodu, a najwięcej prawią o braterstwie. Takiej „miłości braterskiej“ nie ma nigdzie na świecie jak u nich. Zobaczymy zatem, jak to „braterstwo wygląda.

Socyalni demokraci posiadają bogatą kasę partyjną, zebraną z trojaków ogłupionych robotników. Co atoli zrobili socyalni demokraci z temi pieniędzmi dobrego dla robotników? Może potworzyli kasy wsparcia? Nic, ani jednej! Albo może wspomogli biednych towarzyszy? Gdzie tam! Jeżeli chodzi o posłów lub agitatorów socyalistycznych, to nie przyjdzie im na kilka tysięcy marek, lecz dla ojca rodziny, który nie dla agitacyi, lecz z innych powodów popadł w biedę, dla wdowy, dla sieroty nie mają oni ani fenyga! O nich może gmina się starać! Naturalnie. Wdowa i sierota nie mogą ludziom prawić koszałek opałek o ich przyszłem państwie, nie mogą agitować za socyalną demokracyą. dla czegoż zatem mieliby się o nie troszczyć?

„Braterstwo“ socyalistów jeszcze lepiej się uwydatnia, jeżeli zważymy, że pomiędzy socyalistami jest dużo milionerów, o których atoli nikt nie słyszał, aby choć fenyg dali na cele dobroczynne. Co uczynił milioner Singer dla swych „towarzyszy?“ albo Vollmar, właściciel wili, albo Liebknecht, któremu „niezaleźni“ socyaliści wytykali jego pensyę 7200 mr.? W jaki sposób Singer w Berlinie przez wyzyskiwanie swych robotnic miliony zbił, jest aż nadto znanem.

„Braterstwem“ pewnie to nie jest.

Ziemie polskie.

* Z Prus Zach., Warmii i Mazur.

Pelplin. Dyecezyę Chełmińską reprezentuje na odbywającej się tych dni konferencyi Biskupów pruskich w Fuldzie u grobu św. Bonifacego kapitularny wikaryusz ksiądz dr. Klemens Lüdtke, który w sobotę przed południem do Fuldy odjechał. Jak wiadomo, jest głównym przedmiotem narad wykonywanie nowej ustawy państwowej o uposażeniu probostw.

Chmielno. Ks. wikary Aleksander Bukowski w Chmielnie mianowany administratorem w Topólnie a ks. administrator Leon Reimer wikarym w Chmielnie.

** Rywałd** p. Grudziądzem. W niedzielę 6 bm. zmarł wskutek apoplekcyi serca ks. dziekan Franciszek de Paulo Wierzbowski, proboszcz w Rywałdzie w dekanacie radzyńskim, w 52 roku życia a 29 roku kapłaństwa. Nieboszczyk urodził się w Zielkowie w parafii kazanieckiej pod Lubawą 19 marca roku 1847. Gimnazyum odwiedzał w Chełmnie. Otrzymawszy tam świadectwo dojrzałości, 1 paźdz. r. 1866 wstąpił do seminaryum duchownego w Pelplinie. Wyświęcony na kapłana 11 czerwca r. 1870 urzędował przeszło półtora roku jako wikary w Wąbrzeźnie a w tym czasie przez krótki czas też jako zastępca w Grudziądzu. Od początku marca roku 1872 aż do początku grudnia roku 1884 był wikarym tumskim i zarazem nauczycielem przy Collegium Marianum w Pelplinie. 8 grudnia 1884 wprowadzony na probostwo w Rywałdzie, niemal 14 lat tam gorliwie pracował. Przez jakiś czas też dojeżdżał z nabożeństwem do Łopatek. Apopleksya serca przerwała nagle pasmo jego doczesnego żywota, gdy siedział w niedzielę przed połud. w konfesyonale i słuchał spowiedzi. — Opróżnioną przez jego śmierć posadę obsadza Zwierzchnik dyecezyalny. W niespełna dwóch miesiącach jest to w dyecezyi chełmińskiej 5 księdz, i to każdy w sile wieku, którego śmierć zabrała: ks. Rink 53 lata, ks. Aug. Kużel 54 lat, ks. Loeper 54 lat, ks. Ohl 56 lat i ksiądz Wierzbowski 51 lat.

Wieczny odpoczynek racz mu dać Panie!

Skarlin. W poniedziałek po poł. spaliły się zabudowania chałupnika Rafalskiego na wybudowaniu lokarckiem. Ogień wedle wszelkiego prawdopodobieństwa zaprószyły dzieci, bo same tylko były w domu podczas powstania pożaru.

W **Kościerzynie** pewnego inwalidę, który już pobierał płacę z kasy inwalidzkiej, ale później wyzdrowiał, tak, że mu część pensyi ujęto, skazały sądy na zapłacenie 50 marek kary ponieważ przed fizykiem udawał słabość.

Z Toruńskiego. Przy órce na polu w Lipniczkach wydobyto z ziemi rozmaite stare monety z roku 1400, 1500, 1600 i 1700, złoty łańcuszek i pasek; wszystko było złożone w dwóch naczyniach.

Brodnica. Tych dni zawieszono w wieży parafialnego kościoła nowy dzwon w miejsce starego, który przed dwoma laty pękł. Waży 5 i pół centnara i jest odlany w Olsztynie. W filialnym kościele żmijewskim postawiono nowe organy, które kosztują 1800 marek.

* Z Wiel. Ks. Poznańskiego.

Poznań. „Pos. Tagebl.“ pisze, że wiadomość “Dziennika Pozn.“ jakoby Krupp kupił na Wildzie 14 mórg ziemi, jest nieprawdziwą, ponieważ nie Krupp, lecz tutejszy „Ostbank“ kupił tam obszar ziemi, obejmujący 14 mórg. Na to „Dzien. Pozn.“: Odpowiadamy na to, że i „Posener Tagebl.“ i my mamy racyę. Istotnie “Ostbank“ kupił większy grunt na Wildzie, wiemy nawet, że ma na nim stanąć wielka fabryka porcelany z drugiej strony jest pradą, że i król armat nabył większą parcelęziemi, na której zamierza założyć fabrykę broni.

W Bydgoszczy na zebraniu związków wojackich (kriegerferajnów) zaznaczył przewodniczący, że i Towarzystwa w obwodzie bydgoskim muszą czuwać nad tem, ażeby między ich członkami nie było takich Polaków, którzy otwarcie dążą do oderwania dzielnic polskich od Prus. „Dotychczas, co prawda, — nie wykryto między członkami takich zdrajców, jednakże zarząd roztacza pilną w tym kierunku czujność“.

W okolicy Gniewkowa nie ukończono jeszcze sprzętu buraków dla braku robotnika, dla tego kilku właścicieli prosiło władzę wojskową o przysłanie żołnierzy do pracy, którzy też przybyli.

Poznań. Przed niedawnym czasem odbyła się w Poznaniu konferencya wyższych urzędników z Berlina i Poznania, na której radzono o braku rąk do pracy i o warunkach dla dopuszczenia „rosyjskich“ robotników do prac rólniczych. Co uradzono, dotąd nie wiadomo. wnoszą tylko pisma niemieckie, że rzeczywiście rząd zamyśla dostarczyć środków dla ekonomicznego i kulturnego podniesienia wschodu.

* Ze Śląska czyli Starej Polski.

Pawonków. Ksiądz dziekan Schwarzer zrezygnował z parafii pawonkowskiej, by powrócić do Jerozolimy, gdzie już dawniej pracował jako kapłan.

Opole. Do szpitala św. Wojciecha przeniesiono z fabryki cementu Franciszka Waleczkę, który przy kopaniu margla został zasypany i złamał sobie nogę.

Bytom. Dość surowa lecz zasłużona kara spotkała policyanta Osadnika z Górnych Hajduk. Oskarżony, przechodząc w dniu 11 czerwca r. b. około godziny 11 w nocy swój rewir, spotkał siedzącego na przydróżnym kamieniu podpiłego robotnika Kuczkę i nic do niego nie mówiąc bez żadnej przyczyny dobył z pochwy pałasza i zaczął nim pijanego płazować. Oskarżony uniewinniał się przed sądem, ze wówczas również był pijanym i nie wiedział, co czynił. Nie uniewinnił(a go jednak ta okoliczność przed sądem. Prokurator wniósł dla oskarżonego o rok więzienia, sąd skazał go na 9 miesięcy.

W **Lubieniu** pod Pokojem odbyła się 31 zm. uroczystość poświęcenia zboru protestanckiego, przyczem kazania polskie, czeskie i niemieckie wygłosili pastorzy Suchne i Kmet.

Wiadomości ze świata.

Berlin. Gdy cesarz niemiecki wybierał się na Wschód, projektował sobie późniejszy termin powrotu. Tymczasem nie tylko zaniechał podróży do Egiptu, ale znacznie skrócił także pobyt w Ziemi św. i przyspiesza powrót do Niemiec. Para cesarska popłynęła do Beirutu. Krótki czas, bo tylko do 12 bm. pobawi w Syryi, potem na Rhodus i Genuę wraca do stolicy niemieckiej. Przyspieszenie powrotu podawaliśmy w związku ze sporem francusko-angielskim, który zataczając kręgi coraz szersze, oczywiście wymaga obecności cesarza w Berlinie. Nie chciano jednak niepokoić opinii publicznej, agencya Wolffa zatelegrafowała zatem, że do spiesznieiszego wyjazdu z Palestyny skłonił cesarza nadmierny upał. Tymczasem wiadomo, że już pod koniec pobytu w Jerozolimie nastała pora chłodna.

Nowy etat rzeszy zawierać będzie olbrzymie sumy na budowę nowych i ulepszenie dotychczasowych linij kolejowych w koloniach niemieckich. Według półurzędowego „Hann. Cour.“ samo przedłużenie linii kolejowej w niemieckiej zachodniej Afryce aż do Windhoek (około 330 kilometrów od wybrzeża), pochłonie przeszło siedm milionów marek. — Zanosi się tedy na ciekawe rozprawy w parlamencie niemieckim.

Wiedeń. W parlamencie austryackim na sobotniem posiedzeniu Schoenerowcy ponowne wstrętne wywołali burdy. Schoenerer wypowiedział nader gwałtowną mowę, którą zakończył słowami: „Cesarz niemiecki przyrzekł każdemu poza granicami państwa niemieckiego zamieszkałemu Niemcowi ochronę, atoli Niemcy austryaccy są zbyt dumnymi, aby mieli go prosić o pomoc, która mimo to nadejdzie, bo

nadejść musi“. — Ostatnie jego słowa brzmiały: „Ojczyzną naszą nie jest Austrya, lecz niemiecka ziemia szczepowa.“ Rząd austryacki jest wobec Schoenerera aż nadto cierpliwym.

Węgrzy doznali ze strony cesarza Fr. Józefa miłej niespodzianki. Jak wiadomo, postanowili Węgrzy uczcić pamięć zamordowanej cesarzowej Elżbiety pomnikiem, na który złożyli dobrowolnie 500,000 florenów. Chodziło tylko jeszcze o to, gdzie pomnik postawić — i otóż Fr. Józef zezwolił, aby pomnik stanął w peszteńskiej twierdzy na placu św. Jerzego w miejscu, gdzie od 46 lat stoi pomnik jenerała Hentzego.

Ow Hentzi wsławił się w wojnie z r. 1848, broniąc do upadłego twierdzy peszteńskiej przeciw Węgrom. Odparł zwycięzko 20 szturmów i dopiero przy 21-szym szturmie dnia 21 maja 1848 uległ i zginął zarazem. Hentzi jest więc dla Austryaków bohaterem, a zwłaszcza wojsko austryackie imię jego ubóstwia. Za to w Węgrzech wspomnienie o Hentzim budzi odrazę i ztąd Madziarzy już wielokroć żądali usunięcia pomnika, ale zawsze bez skutku, lubo przed kilku laty zawrzeli tak, iż w Peszcie powstały rozruchy, które spowodowały upadek kilku ministrów.

Teraz pomnik zniknie wreszcie, i sądzą, że cesarz, dogadzając tym sposobem narodowej dumie Madziarów, jeszcze bardziej ich do swej osoby przywiąże, oraz że uśmierzy przez to namiętność skrajnych posłów, którzy w sejmie peszteńskim wciąż urządzają burdy.

Rzym. Ojciec św. wydał pod dniem 29 października konstytucyę apostolską dotyczącą Bractw Różańca św., jak to był w ostatniej Encyklice zapowiedział. W tej konstytucyi potwierdza i rozszerza przywileje tych Bractw.

Londyn. Londyński „Standard“ — organ poważny stwierdza domysły, że zbrojenia Anglii są oraz przeciw Rosyi wymierzone, i nie może to być dla nikogo niespodzianką wobec wzmagającego się naprężenia w Chinach północnych — jest bowiem prawdopodobne, że Rosya Niuczwang już zajęła albo w krótce zajmie.

Poczynają też zbroić się Włochy, mianowicie w fortyfikacyach wyspy Magdaleny.

Kretę można uważać już nieomal za wyzwoloną. W czwartek odpłynęła z Kanei do Turcyi nowa partya wojska i teraz jest na Krecie najwyżej już tylko kilkaset żołnierzy tureckich. Telegrafy i poczta są jeszcze w ręku urzędników sułtańskich, lecz biura administracyjne objęli admirałowie.

Z różnych stron.

Witten. Onegdaj został tu pewien robotnik włoski zabity na ul. Wannerstr. i okradziony. Sprawca morderstwa zdołał ujść.

Ueckendorf. Zabici w kopalni „Holland“ górnicy nazywają się Piotr Jacobi i Adam Samuel.

Bruch. Kolej elektryczna przejechała onegdaj pomiędzy Bruchem i Herne pewnego mężczyznę, który niebezpiecznie został pokaleczony.

Oberhausen. Niedaleko kopalni „Concordia“ znaleziono onegdaj zwłoki ceglarza H. Brinktiene. Prawdopodobnie położył się spać przy hałdzie, gdzie resztki węgli się tlą i został przez gazy zaduszony.

Nowe sto-i tysiącmarkówki pojawiły się w kursie i noszą datę 1-go lipca 1898. Odróżniają się one od dotychczasowych tem, że naśladowane włókna roślinne nie są po prawej stronie daty lecz po lewej; u stumarkówek są one czerwone, u tysiącmarkówek zielone. Dalej mają owe banknoty jeszcze inny znak wodny, który mieści w sobie dużą literę alfabetu łacińskiego.

Berlin. P. Harden, brat burmistrza poznańskiego i wydawca „Zukunft“, w procesie o obrazę majestatu, o którym pisaliśmy onegdaj pod rubryką „Berlin“, skazany został na pół roku fortecy. Prokurator wniósł o rok więzienia.

Fałszywe talary pruskie, na wzór wybitych w r. 1866 z okazyi pogromu Austryi, ukazały się w obiegu. Falsyfikaty są bardzo dobrze naśladowane i zaopatrzone są w znak menniczy A. oraz rok 1866.

Rzym. W Watykanie pracują robotnicy około urządzenia oświetlenia elektrycznego. W tym celu ustanowiono wielki motor w ogrodzie papiezkim, koło fontanny Pawła III. — W pałacu watykańskim jest już od kilku lat winda hydrauliczna, przy jednem z wejść dziedzińca św. Damazego, która pozwala, bez zmęczenia, wznosić się do trzeciego i czwartego piętra pałacu. Na czwartem piętrze kolosalnego gmachu mieści się t. zw. Sekretaryat papieski, t. j. ministeryum kuryi Apostolskiej. Podobną windę, w mniejszych wprawdzie rozmiarach, umieszczono także w letnim pałacyku Leona XIII w ogrodach watykańskich.

Waszyngton. Wybuch gazu nastąpił w niedzielę wieczorem w gmachu sądowym w Waszyngtonie. Zbiór podręczników prawnych najwyższego trybunału sądowego oraz wiele drogocennych dokumentów zniszczało.

Kiauczau. Pisma niemieckie donoszą, że duchowny katolicki, ks. Specht z Zell w pow. Lörrach w Badenii, w niezadługim czasie uda się do Kiauczau, aby objąć duszpasterstwo nad zamieszkałymi tamże katolikami.

Kontrole jesienne.

Dla miasta Essen. Punkt zborny: miejskie targowisko bydlęce w Essen.

12 listopada o godz. 12 dla wszelkiej broni z r. 1895 z wyjątkiem piech. prow. z tego roku.

12 listopada o godz. 8 dla wszelkiej broni z roku 1894, których nazwiska zaczynają się na A do K włącznie z wyjątkiem piech. prow. tego roku.

12 listopada o godz. 10 dla wszelkiej broni z r. 1894 od L do Z włącznie, z wyjątkiem piech. prow. tego roku

12 listopada o godz. 12 dla wszelkiej broni z r. 1893, z wyjątkiem piech. prow. tego roku

26 listopada o godz. 9 dla wszelkiej broni z roku 1892, z wyjątkiem piech. prow. tego roku.

26 listopada o godz. 11 dla wszelkiej broni z r. 1891 oraz dla tych, którzy pomiędzy 1 kwietnia a 30-ym września 1886 r. wstąpili, z wyjątkiem piechoty prow. z tychże lat

Dla Caternbergu. Punkt zborny: sala gościnnego Freilinger'a w Caternberg.

17 listopada o godz. 9 dla piech. prow. z lat 1898 do 1891 włącznie, oraz dla tych, którzy pomiędzy 1 kwietnia a 30 września 1886 r. wstąpili.

17 listopada o godz. 11 dla wszelkiej broni z lat 1898 do 1891 włącznie, oraz dla tych, którzy pomiędzy 1 kwietnia a 30 września 1886 r. wstąpili, z wyjątkiem piechoty prow. z tychże lat.

Dla Carnapu. Punkt zborny: gościniec Grundmanna w Carnap.

18 listopada o godz. 9 dla wszelkiej broni z lat 1898 do 1891 włącznie, i dla tych, którzy pomiędzy 1 kwietnia a 30 września 1886 roku wstąpili.

Dla Altenessen. Punkt zborny: gościniec wdowy Kelersohn w Altenessen.

18 listopada o godzinie 11 dla piech. prow. z lat 1898 do 1894 włącznie.

19 listopada o godz. 9 dla piech. prow. z lat 1893 1892 i 1891 i dla tych, którzy pomiędzy 1 kwietnia a 30 września 1886 r. wstąpili.

19 listopada o godz. 11 dla wszelkiej broni z lat 1898 do 1891 włącznie, oraz dla tych, którzy pomiędzy 1 kwietnia a 30 września 1886 roku wstąpili, z wyjątkiem piechoty prow. z tychże lat.

Porządek nabożeństwa w Bottropie w niedzielę 13 listopada.

I-sza Msza św. o godz. 6; II. Msza św. o godzinie $6^3/_4$; III Msza św. o godz. $7^1/_2$. **IV Msza św. (dla Polaków) o godzinie $8^1/_4$**; V. Msza św. o godzinie 9; VI Msza św. (wielkie nabożeństwo z kazaniem) o godz. 10. Po poł. o godzinie $2^1/_2$ Nauka katech. i Droga Krzyżowa.

Nabożeństwo polskie.

Od 12 do 14 listopada w **Weitmar.**

O. Nazaryusz.

Nabożeństwo polskie.

Godna spowiedź.

W **Osterfeld** od 11 do 14 listopada z kazaniem w niedzielę po południu.

W **Horst nad Emszerą** od 14 do 18 listopada z kazaniem w święto (16 listopada) po poł.

W **Henrichenburg** od 18 do 21 listopada z kazaniem w niedzielę 20 listopada.

Niewiasty, ile można niechaj zechcą przystąpić w godziny popołudniowe.

O. Roch.

Nabożeństwo polskie.

W **Langendreer** sposobność do spowiedzi św. w sobotę 12 listopada po poł. i w niedzielę rano. Kazanie polskie po poł.

W **Lütgendortmund** sposobność do spowiedzi św. 19, 20 i 21 listopada. Kazanie polskie w niedzielę.

O. Korneliusz.

Od ekspedycyi.

Ogłoszenia towarzystw i powinszowania, które nadeszły do dzisiejszego numeru zapóźno, zostaną zamieszczone w przyszłym numerze.

Towarzystwo św. Alojzego w Kottenburgu

donosi wszystkim szan. członkom i rodakom w okolicy Kottenburgu, iż w niedzielę, dnia 13-go bm. po południu o godz. 2-giej odbędzie się **walne zebranie** na sali zwykłych posiedzeń. Ponieważ tam będą bardzo ważne sprawy do załatwienia, uprasza się wszystkich szan. członków o jak najliczniejszy udział. Zarząd zaś winien się pół godziny rychlej stawić. t. j. o $1/_2$2-giej, ponieważ w kilku ważnych sprawach towarzystwa naszego się tyczących przyjdzie nam się zastanowić. Tak samo uprasza się i tych członków, którzy za kilka miesięcy zalegają ze składkami, o uiszczenie się z tychże, ponieważ rok się ma ku schyłkowi.

Zarząd.

Koło śpiewu „Halka“ w Bochum.

Szanownym Tow. polskim i rodakom z Bochum i okolicy donosimy, iż w przyszłą niedzielę, dnia 13-go bm. urządzamy naszą **jesienną zabawę,** na nowej sali p. Fischećick, Wiemelhauserstr. nr. 11, połączoną z koncertem i śpiewami, niemo-głuchymi pantomimami i teatrem amatorskim p. t.: „Błażek opętany“, krotochwili ze śpiewami w 2 odsłonach. Po teatrze zabawa z tańcem. Wstępne wynosi przed czasem 60 fen., przy kasie 75 fen. Panie mają wstęp wolny. Szanowne Tow. i kółka śpiewu, które zaproszenie odebrały, jako i te, które dla braku adresów zaproszeń nic odebrały, jak wszystkie Szanowne Rodaczki i Rodakow prosimy o jak najliczniejszy udział. Cześć polskiej pieśni!

Komisya zabawy.

Towarzystwo św. Józefa w Osterfeld

donosi swym szan. Członkom i wszystkim Rodakom zamieszkałym w Osterfeldzie i okolicy, iż w piątek tj. dnia 11 listopada przybędzie polski spowiednik. Sposobność do spowiedzi od piątku po południu aż do wieczora w poniedziałek. Członkowie Towarzystwa przystępują na drugiej mszy świętej do wspólnej Komunii św. Niewiasty mają sposobność do spowiedzi w piątek i w sobotę rano, a członkowie w sobotę po południu. Chorąży i asystenci winni się stawić o godzinie $7^1/_4$. Czas nabożeństwa polskiego będzie ogłoszony w niedzielę rano. Zebranie odbędzie się po polskiem nabożeństwie. O jak najliczniejsze zebranie się członków i gości uprasza

Zarząd.

Gorzałka przed sądem.

Nadzwyczaj zajmująca historya przedstawiająca krótko i wiernie straszne skutki alkoholu. Str. 52. Cena egzempl. 15 fen. z przesyłką 8 fen. Przy odbiorze 50 egzempl. przesyłka franco.

Adres: „Wiarus Polski“, Bochum.

Towarzystwo św. Barbary w Oberhausen

donosi swym członkom, iż dnia 12 listopada jest sposobność do spowiedzi świętej, a w niedzielę, 13 listopada jest wspólna Komunia św. na tej Mszy św. o pół 8 rano w kościele Serca Jezusowego. **Spowiedzi słuchać będzie ksiądz polski w sobotę cały dzień w kościele Najśw. Panny Maryi.** 13 listopada po południu odbędzie się zebranie u p. Helten o godzinie 5, zaraz po polskiem nabożeństwie. O liczny udział prosi

Zarząd.

Towarzystwo św. Antoniego w Habinghorst

donosi swym członkom, iż zebranie miesięczne, które przypada na przyszłą niedzieię, tj. 13 bm. odbędzie się o godz. 2 po południu, ponieważ odprawiony będzie wieczorek familijny, tj. zabawa, która rozpocznie się o godz. 4. Zatem wzywa się wszystkich o punktualne stawienie się na zebranie. Rodacy, którzy chcą brać udział w zabawie, muszą się dać przed czasem za członka wpisać. O liczne zebranie się uprasza

Zarząd.

Towarzystwo św. Ignacego w Oberhausen

oznajmia swym członkom, iż w niedzielę, dnia 13 listopada bierzemy udział w uroczystości poświęcenia chorągwi Tow. św. Stanisława Bisk. w Marxloh. Członkowie winni się stawić w oznakach tow. po połud. o godz. 2-giej na salę zebrań, gdyż zaraz odjedziemy furmanką. Także chorąży i podchorąży winni się na czas stawić. O liczny udział uprasza się.

A. Zieliński, prezes.

Koło Śpiewaków „Harmonia“ w Rotthausen

zasyła Szanownemu sekretarzowi

Franciszkowi Jamroszczykowi

i Maryannie Andraszak

w dzień Ich Ślubu jak najserdeczniejsze życzenia zdrowia, szczęścia i błogosławieństwa Boskiego, tu na ziemi chleba, a po śmierci Nieba. Młoda para niech żyje! aż całe Rotthausen zadrży.

Towarzystwo św. Michała w Bruchu

donosi wszystkim Rodakom w Bruchu i okolicy i Towarzystwom polskim, iż w niedzielę dnia 13 listopada obchodzi swą **10 rocznicę,** która miała się odbyć już w miesiącu wrześniu, ale nie mogła się odbyć z powodu grasującej choroby. Teraz nadeszło pozwolenie, że można znowu zabawy odbywać. Zwracamy szan. Tow. uwagę, że prędzej nie mogliśmy zaproszeń rozesłać, bo pozwolenia nie było. Program obchodu rocznicy: Od godz. wpół do 3 po poł. do 4 jest przyjmowanie Towarzystw, potem pochód do kościoła na nabożeństwo. Po nabożeństwie pochód przy odgłosie muzyki do lokalu, tam będzie koncert przeplatany śpiewem i deklamacyami. O godz. wpół do 8 nastąpi przedstawienie teatralne: „Ewa Miaskowska“. Wstęp dla członków Tow. 30 fen., a dla niećzłonków przed czasem 50 fen., przy kasie 75 fen. Karty można dostać u członków zarządu, u p. Janowskiego i w lokalu tow. Członkowie, którzy 3 miesiące swej składki nie zapłacili nie mają wolnego wstępu i płacą jak niećzłonkowie, ci członkowie zaś, którzy udziału w pochodzie do kościoła nie wezmą muszą płacić wstępne jako członkowie obcych Tow. 30 fen. O liczny udział w naszej rocznicy uprasza

Zarząd.

Towarzystwo św. Stanisława B. w Marxloh n. R

donosi swym członkom i wszystkim Rodakom w Marxloh, Hamborn, Bruckhausen i okolicy, oraz Towarzystwom, które zaproszenia odebrały jako też i tym Tow., które zaproszenia dla braku adresów nie otrzymały, że dnia 13 listopada obchodzi tow. nasze

uro ezystość poświęcenia chorągwi

na sali p. Ro senthala, przy kościele katolickim w następujący sposób: Od godz. $1^1/_2$ do 3 po południu przyjmowanie obcych Towarzystw na dworcu w Ruhrort i Neumühl. O godz. $3^1/_2$ wymarsz po chorągiew do p. przewodniczącego, ztamtąd pójdzie pochód do kościoła, a po nabożeństwie pójdziemy przez Marxloh z muzyką polską na salę. Tam po przywitaniu Tow. i gości przez przewoduiczącego będzie koncert, deklamacye i mowy, a w końcu teatr pod tyt.: „10 tysięcy marek“. Wstępne dla członków 30 fen., dla niećzłonków przed czasem 75 fen., przy kasie 1 markę. Prosimy wszystkie Tow., aby jak najliczniej przybyły na naszą uroczystość poświęcenia chorągwi. — W imieniu Tow. św. Stanisława B. J. Smolarek, sekretarz.

Uwaga: Członkowie naszego towarzystwa zechcą się stawić o godz. 2 na salę posiedzeń w celu narady w sprawie oznaków i czapek. Szan. członkowie zalegający ze składkami mogą je przyjść zapłacić, inaczej bowiem będą musieli płacić wstępne jak niećzłonkowie.

Zarząd.

Towarzystwo św. Stanisława Biskupa w Schalke

donosi wszystkim Rodakom w Schalke i okolicy, zarazem i Szan. Towarzystwom, które zaproszenia odebrały i tym, które z braku adresów zaproszeń nie odebrały, iż w niedzielę, dnia 13 listopada obchodzi swą **jesienną zabawę** na sali Towarzystw katolickich (kath. Vereinshaus) w Schalke. Program zabawy: 1) Po południu o godz. 4 przyjmowanie gości; 2) o godz. 5 rozpocznie się koncert przeplatany śpiewem i deklamacyami; 3) o godz. 7 odegrany będzie teatr pod tyt.: „Dzwonek św. Jadwigi.“ Wstępne dla członków wszystkich Tow. 30 fen., dla niećzłonków przed czasem 50 fen., a przy kasie 75 fen. O liczny udział w zabawie uprasza

Zarząd.

Zarazem się donosi szanownym członkom, iż w niedzielę, dnia 13 listopada o godz. 2 po poł. odbędzie się zebranie na sali zwykłych posiedzeń. O liczny udział w zebraniu uprasza

Zarząd.

Towarzystwo św. Józefa w Wattenscheid

uprasza szan. członków Zarządu tak starych jak i nowo obranych, ażeby się stawili w niedzielę, dnia 13 list. o godz. $^1/_2$9 rano na sali posiedzeń.

A. Roszak, były przewodniczący.

Towarzystwo św. Józefa w Wanne-Bickern

donosi swym członkom, iż w niedzielę, dnia 13 listopada po południu o godz. 4-tej odbędzie się na małej sali na drugiem piętrze u p. Neryng

miesięczne zebranie.

Ustawy już potwierdzone. Porządek zebrania: płacenie miesięcznych składek, wpis nowych członków, uchwały wniosków, obór stałego zarządu, pogadanka o sprawach towarzystwa. O liczny udział członków i Rodaków z Wanne i Krange uprasza

Zarząd.

Towarzystwo św. Wojciecha w Schonnebeck

urządza dnia 13-go listopada **wieczorek familijny,** ku uczczeniu setnej rocznicy urodzin wieszcza Adama Mickiewicza. Początek o 4-tej godzinie po południu. Na uroczystość tę pozwalamy sobie zaprosić wszystkich rodaków i rodaczki z Schonnebeck i pobliskiej okolicy. — Członkom Tow. donosi się, iż o $^1/_2$4 odbędzie się zebranie, na którem będą płacone składki miesięczne i będzie wpis uowych członków, prosząc tych, którzy zalegają z wypłatą, aby się stawili i zapłacili. Ponieważ członkowie, którzy nie są 3 miesiące wypłatni, płacą wstęp jako obcy 1 markę. O liczny udział w zebraniu a potem na obchodzie tak ważnej pamiątki prosi

Zarząd.

Najukochańszemu bratu

Marcinowi Szymkowiakowi

i jego synowi **Marcinowi** w Wattenscheid zasyłam w dniu ich Imienin najszczersze życzenia zdrowia i wszelkiej pomyślności, a po śmierci zbawienia. Mój drogi brat Marcin niech żyje, aż cały Wattenscheid i Bochum zadrżą. Tego życzy szczerze kochający brat F. S.

Koło śpiewu „Harmonia“

w Wattenscheid

składa na dniu 9 bm. w dzień św. Teodora serdeczne życzenia szan. dyrygentowi

Teodorowi Kuhnen

i naszemu szanownemu gospodarzowi, ojcu naszego dyrygenta

Teodorowi Kuhnen

oraz szanownemu członkowi

Teodorowi Krajewskiemu.

Życzymy im tu na ziemi jak najlepszego szczęścia, zdrowia i błogosławieństwa św. Wykrzykujemy po trzykroć: niech żyje, aż całe Wattenscheid zadrży. Zarząd.

Powinszowania.
Papier kolorowy do kwiatów.
Drut do robienia kwiatów.
Stęple do laku.
Lak.
Papier listowy.
Kartoniki z pięknym papierem listowym.
Różny papier do pisania.
Papier do nut.
Koperty.
Papier do pakowania.
Rachunki.
Książki służbowe.
Wiązarki.
Ramki do fotografij wizytowe i gabinetowe, drewniane, pluszowe, celluloid i z naśladowanego drzewa.
Książki obrazkowe dla małych dzieci.
Kostki.
Opłatki do zalepiania listów.
Farbę do stępli.
Poduszki do farby stęplowej.
Papier z obrazkami do pisania powinszowań.
Notesy.
Klej z pędzlami i wiele innych przedmiotów poleca

Księgarnia „Wiarusa Polskiego“ w Bochum.

Pożyteczne książki.

Potomek Dybizbanów. Cena 50 fen., z przes. 55 fen.

Krótkie przypowieści dawnych Polaków. Cena 40 f., z przes. 45 f.

Pamiętniki Seweryna Gąseckiego, powstańca z r. 1863. Cena 60 fen, z przes. 70 fen.

Kilka rysów z powstania w r. 1863. Cena 25 f., z przes. 28 fen.

Odszczepieńcy, czyli „Zdradzi kraj, kto wiarę zdradził“. Cena 75 fen., z przes. 80 fen.

Historya szewca Jana Kilińskiego. Cena 10 f., z przes. 13 f.

Krzysztof Żegocki, czyli oswobodzenie Kościana. Cena 40 fen., z przes. 45 fen.

Straszna tajemnica. Cena 1 mr., z przes. 1,10 mr.

Adres: „Wiarus Polski“, Bochum.

W dzień ślubu (9-go b. m.)

szan. członkowi

Franciszkowi Jamroszczykowi

i jego dozgonnej towarzyszce życia

Maryannie Andraszak

zasyłamy najserdeczniejsze życzenia zdrowia, szczęścia i w tym nowym stanie błogosławieństwa Bożego. Tego wam życzy

Towarzystwo św. Augustyna w Rotthausen.

Memu kochanemu bratu

Kazimierzowi Kurowskiemu

w Sodingen p. Herne

i jego narzeczonej

Wiktoryi Wilczyńskiej

składam

w dniu ślubu (10 bm.) najserdeczniejsze życzenia.

Jak te kwiaty w pięknej wiośnie, * Niech nadzieja w Was rośnie. * O czem serce Wasze marzy, * Bóg najwyższy Was obdarzy, * W Waszych zamiarach błogosławi, * Łaską Swoją wszystko sprawi. * Abyście dożyli długich lat * I bez troski patrząc w świat, * Zyli szczęśliwie, byli syci chleba * Zapracowali na wzgląd nieba. W. K.

Koło śpiewu „Harmonia“

w Wattenscheid

składa serdeczne życzenia na dniu 9-go b. m.

w dzień ślubu szan. członka

Antoniego Roszaka

z panną Zofią Dolatą

oraz w dzień srebrnego wesela szan. członka

Ignacego Roszaka

z małżonką

Julianną (urodzoną Cymer).

Nasi członkowie niech żyją!

Zarząd.

Wiec górników

w Langendreer dla Langendreer i okolicy, odbędzie się w niedzielę, 13 bm. o godzinie 5 u pana Knippinga w sprawie oboru nowego starszego knapszaftowego, na który zaprasza się wszystkich Polaków górników.

Komitet.

Za druk, nakład i redakcyę odpowiedzialny: Antoni Brejski w Bochum. — Nakładem i czcionkami Wydawnictwa „Wiarusa Polskiego" w Bochum.

2 dodatki.

Dodatek do „Wiarusa Polskiego“.

Nr. 134. **Bochum, dnia 10 listopada 1898.** **Rok 8.**

Zupełna wyprzedaż

z powodu przeprowadzki.

W bieżącym i przyszłym tygodniu wyłożone są na sprzedaż:

kilka **set ubrań** dla mężczyzn,
kilka **set paletotów** dla mężczyzn,
kilka **set spodni** dla mężczyzn,
kilka **set ubrań i płaszczy** dla chłopców

po każdej możliwej cenie. **Proszę się przekonać.**

S. Kleczewski, Herne,

Bahnhofstr. 66, obok hotelu Schlenkhoffa, **Bahnhofstr. 66.**

Skład towarów spożywczych

(Consum-Anstalt).

S. Windmüller

Bahnhofstr. 15, **Herne,** Bahnhofstr. 15.

Zniżenie cen.

Najl. mąka pszenna funt 12 fen.	Chuda słonina funt 45 fen.
Najl. mąka cesarska funt 16 fen.	Najl. słonina funt 55 do 60 fen.
Najl. cukier w kostkach funt 26 f.	Szynka funt 50 fen.
Najl. cukier miałki funt 24 fen.	Kiełbasa (Plockwurst) 85 do 95 f.
Najl. kasza owsiana funt 10 fen.	Kiełbasa szynkowa 75 fen.
Najl. kasza tatarczana funt 18 fen.	Kiełbasa (Mettwurst) funt 65 fen.
Najl. proso 18 fen.	Kwaśna kapusta funt 7 fen.
Najl. groch 11 fen.	Soda 3 funty 10 fen.
Najl. bób 12 fen.	Mydło oszczędnościowe 5 kawałków 20 fen.
Najl. ryż 14, 16 i 18 fen.	Najlepsze mydło oszczędnościowe 5 kawałków 25 fen.
Najl. olej rzepiowy litr 48 fen.	
Najl. petroleum litr 14 fen.	
Solona słonina funt 43 fen.	Mydło szare 14, 16, 18 fen.

Margaryna funt po 38, 45, 50, 60, 70 fen., przy odbiorze 5 funtów 5 fen. na funcie taniej.

Kawa funt po 50, 60, 70, 80, 90, 1.00, 1.10 mr. do 1,60 mr.

Kawa perłowa funt 0.95, 1.00, 1.10, 1.20, 1.30, 1.40, 1.50, 1.60 mr.

Baczność Rodacy w Bruchu!

Szanownej publiczności w Bruchu i okolicy donoszę niniejszem jak najuprzejmiej, iż mój

salon do golenia i strzyżenia włosów

połączony ze

składem

w którym mieści się wielki wybór portmonetek, szelek, lasek, papierowej bielizny, guzików, fajek, cygarniczek, **cygar, papierosów,** tabaki, szczotek, grzebieni itd. **przeniosłem** z domu przy ul. Marienstr. 345, **do domu pana Kuchem** przy ulicy Marienstr. obok kościoła katolickiego. Urządziwszy mą golarnię w sposób najwygodniejszy i zaopatrzywszy skład w jak najlepszy towar, który po tanich sprzedaję cenach, polecam me przedsiębiorstwo względom wszystkich Rodaków w Bruchu i okolicy. Rodacy, trzymajmy się hasła: Swój do swego!

Fr. Janowski w Bruchu,
Marienstr.
w domu p. Kuchem, obok kościoła katolickiego.

Polska kiełbasa!

Moim szanownym odbiorcom polecam moją codziennie świeżą **polską kiełbasę, kiszkę z kaszy** oraz wszystkie inne artykuły rzeźnicze, wszystko jak najlepszy towar.

Fr. Sommerkamp,
rzezalnia świń,
Bahnhofstr. nr. 90 **Herne,** Bahnhofstr. nr. 90.

Nauka o Szkaplerzach.
Cena 20 fenygów, z przesyłką 25 fenygów.

Spółka rolników parcelacyjna w Poznaniu

ulica Wilhelmowska nr. 18.

ma na sprzedaż:
Majątki od 1000 do 3500 mórg,
Folwarki od 200 do 1000 mórg,
Gospodarstwa od 20 do 200 mórg z inwentarzem lub bez niego; prócz tego mamy parcele bez budynków, **wiatraki, oberze, hotele, wodne młyny** pod korzystnemi warunkami do nabycia. Również zajmujemy się regulowaniem stanu hypotecznego i mamy każdego czasu pewne hipoteki do odstąpienia, na co przedewszystkiem uwagę zwracamy dozorom kościelnym.

Do **kasy oszczędności** przyjmujemy **depozyta** od 1 marki począwszy, płacąc od nich:

Za półrocznem wypowiedzeniem 4 procent, za kwartalnem wypowiedzeniem $3^1/_2$ procent, za natychmiastowem wypowiedzeniem 3 procent.

Zarząd.
Woliński. Kaczmarek. Gellert.

Różańce:

na drutach z krzyżykami zwyszajnymi hebanowymi różnego gatunku.

Bracia Hirsch

Bahnhofstr. 62, **Herne,** Bahnhofstr. 62.

w domu p. Juliusza Meinberga.

Największy skład obuwia

w Herne i okolicy.

Teraz przyłączyliśmy jeszcze

konfekcyę dla mężczyzn i chłopców

jakoteż **przedmioty dla robotników, kaftaniki, gacie i t. d.**

Rzetelna usługa. Najtańsze ceny.

Bracia Hirsch

Bahnhofstr. 62, **Herne,** Bahnhofstr. 62.

Zakład fotograficzny,

Jul. Markwitz,

Wanne, Gelsenkirchener Str. 7a, przy dworcu.

Zdjęcie fotograficzne uskutecznia się codziennie, także w niedzielę. — Ceny: 6 fotografij format wizytowy 3 marki, 12 sztuk 5 marek. — 3 fotografie format gabinetowy 5 mr., 6 sztuk 8 marek, 12 sztuk 12 marek. — Fotografie familijne i nowożeńców jak najtaniej.

W moim interesie mówi się po polsku.

Ściśle stałe ceny!

Polska usługa!

Königsberger'a dom towarowy

Caternberg, przy ulicy Kirchstrasse. 3. **Bruch,** przy ulicy Marienstr. 350.

poleca swój

swój skład

towarów łokciowych,

konfekcyi dla mężczyzn i niewiast,

bielizny, mebli, maszyn do szycia, pościeli i pierza, obuwia dla mężczyzn i niewiast podług miary z własnego warsztatu.

Königsberger'a dom towarowy

Caternberg. **Bruch.**

Polska usługa!

Ściśle stałe ceny!

Za druk, nakład i redakcyę odpowiedzialny: Antoni Brejski w Bochum. — Nakładem i czcionkami Wydawnictwa „Wiarusa Polskiego“ w Bochum.